Квантови алгоритми : концепция и пример

Николай М. Николов

План :

1. Исторически бележки

През около първата третина на XX век започва по-интензивното уточняване на понятието за алгоритъм. Предложени са няколко схеми (подхода) и през 1936* този процес в известен смисъл завършва с формулирането на тезиса на Чърч (-Тюринг).

* - 1936 е също и годината на "квантовата логика" - завършващ стадий в аксиоматизирането на квантова теория

Концепцията за квантов алгоритъм води началото си от 80те години, с работите на Deutsch и Feynman, но още не е достигнала етапа на "тезиса на Чърч"

Началото:

Deutsch D., Quantum Theory, the Church-Turing Principle and the Universal Quantum Computer (1985)

http://theo.inrne.bas.bg/~mitov/QuInfLit/Seminar071022/[1985-D][cr]_Quantum_Theory,_the_Church-Turing_Principle_and_the_Universal_Quantum_Computer-By__Deutsch_D-deutsch85.pdf

Proc. R. Soc. Lond. A **400**, 97–117 (1985)
Printed in Great Britain

Quantum theory, the Church–Turing principle and the universal quantum computer

BY D. DEUTSCH
Department of Astrophysics, South Parks Road, Oxford OX1 3RQ, U.K.

(*Communicated by R. Penrose, F.R.S.* – *Received* 13 *July* 1984)

Feynman R.P., Simulating physics with computers (1982)

http://theo.inrne.bas.bg/~mitov/QuInfLit/Seminar071022/[1982-F][cr]_Simulating_physics_with_computers-By_Feynman_R.P-feynman1982.pdf

International Journal of Theoretical Physics, Vol. 21, Nos. 6/7, 1982

Simulating Physics with Computers

Richard P. Feynman

Department of Physics, California Institute of Technology, Pasadena, California 91107

Received May 7, 1981

Тази статия е забележителна за мен с две особености:

- в нея се дискутира въпроса за симулация на физични процеси на компютър и се достига до извода, че докато за класическата механика (където се решават крайни системи от ОДУ) това може да се извърши ефективно (т.е., "бързо") на класически компютър, то за квантовата механика се изчислява първо пространственото разпределение на вероятността с ЧДУ и това води до неефективност на симулацията

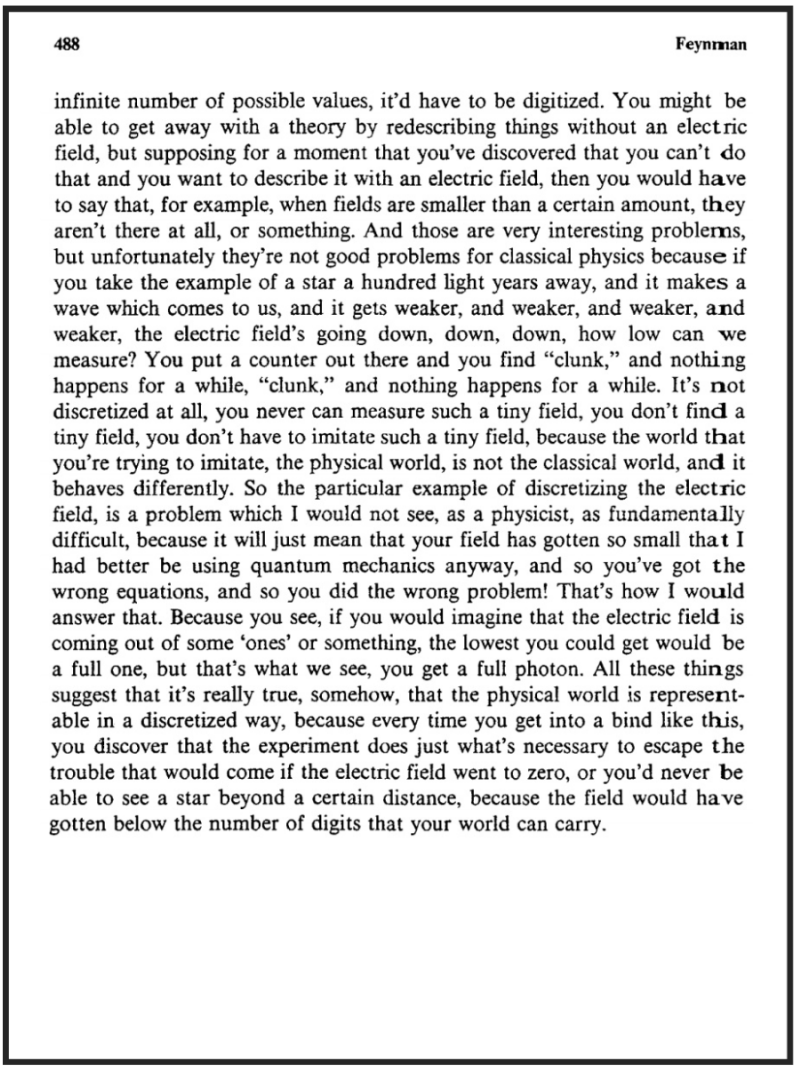

488 Feynman

infinite number of possible values, it'd have to be digitized. You might be able to get away with a theory by redescribing things without an electric field, but supposing for a moment that you've discovered that you can't do that and you want to describe it with an electric field, then you would have to say that, for example, when fields are smaller than a certain amount, they aren't there at all, or something. And those are very interesting problems, but unfortunately they're not good problems for classical physics because if you take the example of a star a hundred light years away, and it makes a wave which comes to us, and it gets weaker, and weaker, and weaker, and weaker, the electric field's going down, down, down, how low can we measure? You put a counter out there and you find "clunk," and nothing happens for a while, "clunk," and nothing happens for a while. It's not discretized at all, you never can measure such a tiny field, you don't find a tiny field, you don't have to imitate such a tiny field, because the world that you're trying to imitate, the physical world, is not the classical world, and it behaves differently. So the particular example of discretizing the electric field, is a problem which I would not see, as a physicist, as fundamentally difficult, because it will just mean that your field has gotten so small that I had better be using quantum mechanics anyway, and so you've got the wrong equations, and so you did the wrong problem! That's how I would answer that. Because you see, if you would imagine that the electric field is coming out of some 'ones' or something, the lowest you could get would be a full one, but that's what we see, you get a full photon. All these things suggest that it's really true, somehow, that the physical world is representable in a discretized way, because every time you get into a bind like this, you discover that the experiment does just what's necessary to escape the trouble that would come if the electric field went to zero, or you'd never be able to see a star beyond a certain distance, because the field would have gotten below the number of digits that your world can carry.

- няма цитирана литература ...

ОДУ = Обикновени Диференциални Уравнения
ЧДУ = Частни Диференциални Уравнения

Забележка: може да е полезно за лошун и информатиун да направят справка с посмъртно-издадената книга на Файнман по класическата теория на алгоритмите, за да придобият представа, как тази област се възприема от физиците.

Feynman, R. P. , Lectures on Computation (1996-2018)
http://theo.inrne.bas.bg/~mitov/QuInfLit/Seminar071022/[1996-2018-F]_Lectures%20on%20Computation-By_Richard_P._Feynman.pdf

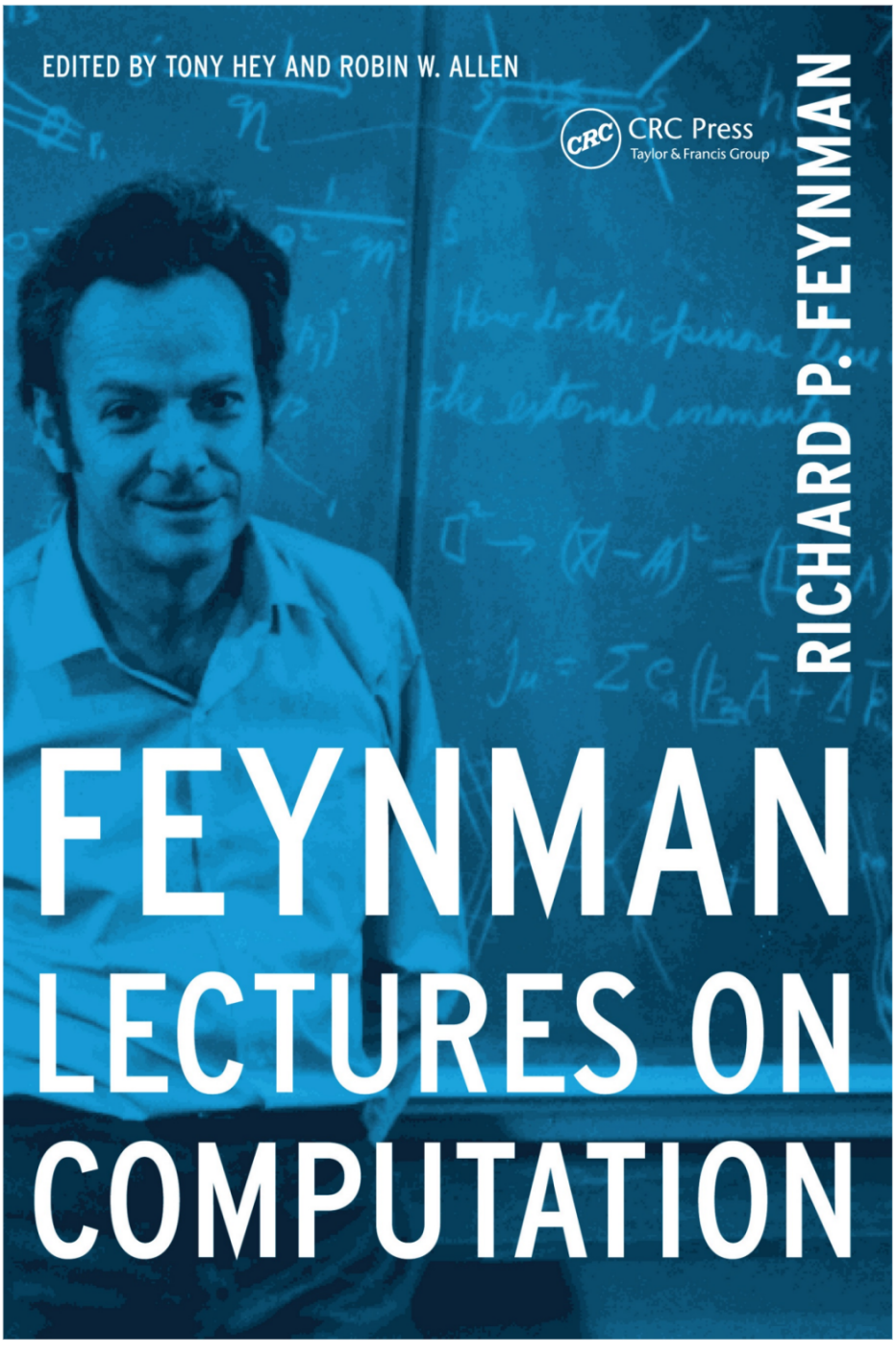

2. Моделът на логическите изчислителни вериги ("класика") (Boolean circuits)

[1996-2018-F], p.21-22

$S := A + B \bmod 2$

$C := A + B - S \in \mathbb{Z}$ - "carry" ("на ум")

A	B	S	C
0	0	0	0
0	1	1	0
1	0	1	0
1	1	0	1

Table 2.1 A "Truth Table" for Binary Addition

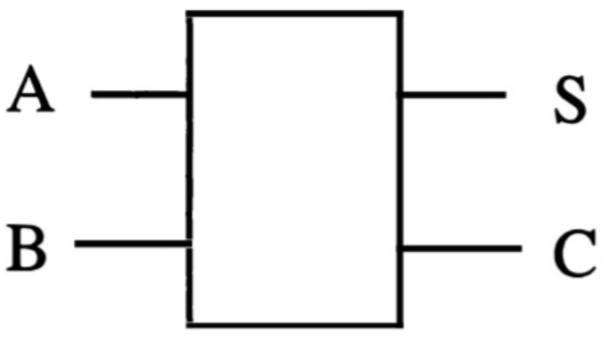

Fig. 2.2 A Black Box Adder

Забележка: горното съответствие $(A, B) \mapsto (S, C)$ не е биекция

Някои означения от курсовете по "цифрова електроника" ("digital electronics")

[1996-2018-F], p.22-26

A	B	A AND B
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

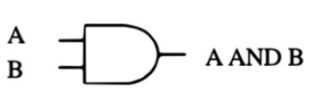

AND

Fig. 2.3 The AND Gate

изключващо или
= събиране mod 2 ($=: \oplus$)

A	B	A XOR B
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

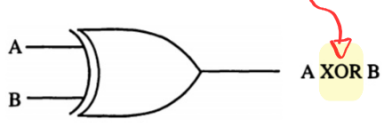

XOR

Fig. 2.4 The XOR Gate

A	B	A OR B
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

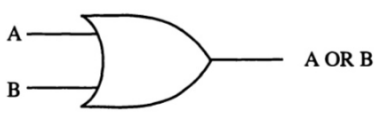

OR

Fig. 2.5 The OR Gate

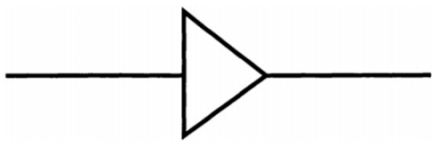

Fig. 2.6 The Identity

A	NOT A
0	1
1	0

Fig. 2.7 The NOT Gate

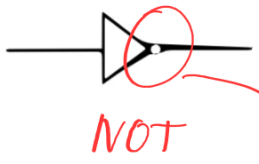

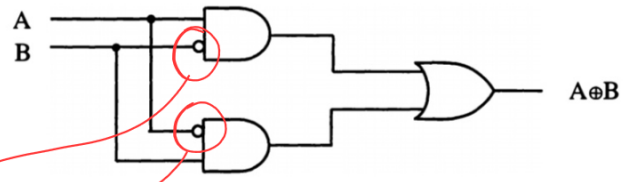

Fig. 2.9 XOR expressed in ANDs and ORs

"0" - указва NOT

Физическа (инженерна) реализация:

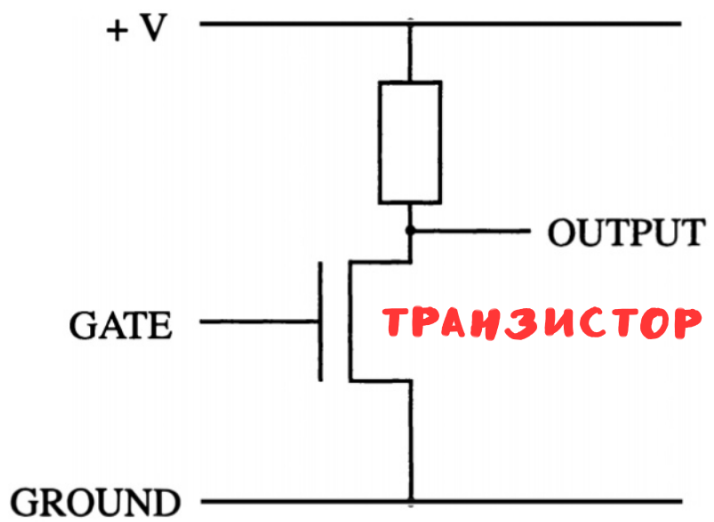

Fig. 2.12 The Transistor Inverter, or NOT Gate

Допълнителна забележка: гейт на Toffoli

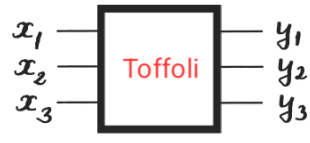

$$\begin{aligned} y_1 &= x_1 + x_2 x_3 \pmod 2 \\ y_2 &= x_2 \\ y_3 &= x_3 \end{aligned}$$

- вз. еднозн. и обр. $(\mathbb{Z}/2\mathbb{Z})^{\times 3}$

$\{0,1\}$

остатъци при делене на 2

Значение:

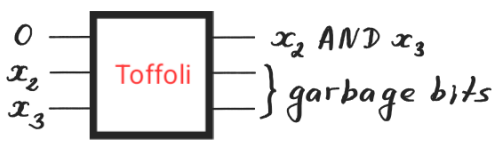

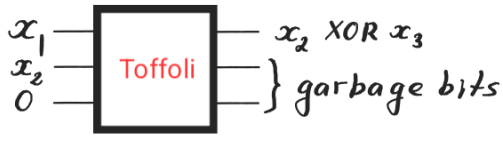

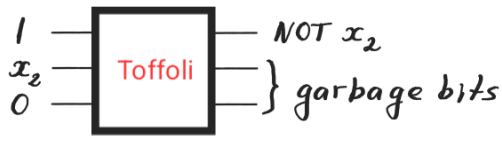

} възпроизвеждат базисните логически гейтове

Точното понятие е "uniform circuit family" (съгласувана редица от логически изчислителни вериги):

- редица от ориентирани графи Γ_n, чиито върхове са декорирани от някакво крайно множество логически гейтове $g_1, \dots, g_k$

$$\forall g_j : \{0,1\}^{\times r_j} \longrightarrow \{0,1\}^{\times s_j}$$

декартова степен

Например: Γ_n (за някое n) е:

[1996-2018-F], p.26

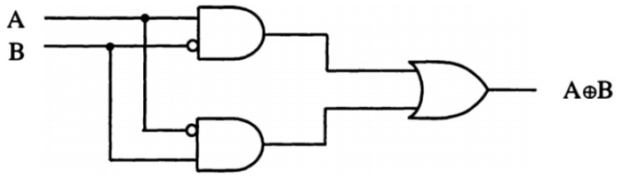

- от по-горе

Fig. 2.9 XOR expressed in ANDs and ORs

чук базисните вентили включват

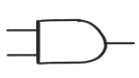
,
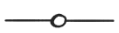
,
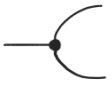

$$\{0,1\}^{\times 2} \xrightarrow{AND} \{0,1\}, \quad \{0,1\} \xrightarrow{NOT} \{0,1\}, \quad \{0,1\} \xrightarrow{\Delta} \{0,1\}^{\times 2}$$

репликация (диагонално изображение)

- Тогава на $\forall$ граф Γ_n се съпоставя функция

$$\{0,1\}^{\times R_n} \xrightarrow{\Gamma_n} \{0,1\}^{\times S_n}$$

броя входни линии — броя изходни линии

според композицията, която се определя от графа.

- Редицата се нарича съгласувана ("uniform"), ако

$$R_1 < R_2 < \cdots < R_n < \cdots, \quad S_1 < S_2 < \cdots < S_n < \cdots$$

и за $m < n$, то

$$\Gamma_m(x_1, \ldots, x_{R_m}) = (y_1, \ldots, y_{S_m})$$

$$\Rightarrow \quad \Gamma_n(0, \ldots, 0, x_1, \ldots, x_{R_m}) = (0, \ldots 0, y_1, \ldots, y_{S_m})$$

В допълнение: нас ще ни интересуват съгласувани редици $\{\Gamma_n\}$, които са алгоритмично породени.

Така, горното понятие всъщност не е всъщност определение (или модел) на алгоритъм. То обаче се явява полезно при анализа на понятията за сложност на алгоритъм.

- източник за неспециалисти : https://en.m.wikipedia.org/wiki/Circuit_complexity

За специалисти : има връзката между "uniform circuit family" и машина на Тюринг ?

Горният модел на изчисления по-скоро отговаря на електронен калкулатор ("елка"), отколкото на "пълен компютър".

От този модел произтича и основния модел на квантов компютър, който по-скоро е "квантова елка".

3. Първо понятие за квантов алгоритъм: съгласувана редица от квантови изчислителни вериги

- Отново, както и по-горе в т.2, стартираме с алгоритмично породена редица от насочени графи, чиито върхове са избрани измежду крайно (или, по-общо, алгоритмично изброимо) множество от върхове.

ИМА ВАЖНО ОГРАНИЧЕНИЕ:

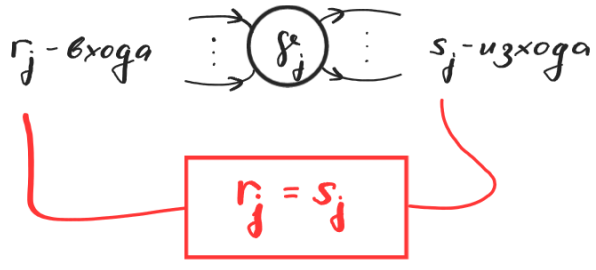

броя на входовете = броя на изходите

$\Rightarrow$ това е така и за целите графи Γ_n: $\boxed{R_n = S_n}$

- интерпретация на верига Γ (т.е., граф), като изображение:

На $\forall g_j$ съпоставяме унитарен оператор (≡ матрица)

$$g_j : \underbrace{(\mathbb{C}^2)^{\otimes r_j}}_{\cong \mathbb{C}^{2^{r_j}}} \longrightarrow \underbrace{(\mathbb{C}^2)^{\otimes r_j}}_{\cong \mathbb{C}^{2^{r_j}}}$$

тензорна степен

$\Rightarrow$ при интерпретацията на веригата, като композиция:

$$\Gamma_n : (\mathbb{C}^2)^{\otimes R_n} \longrightarrow (\mathbb{C}^2)^{\otimes R_n} \text{ - унитарно}$$

За целта, следваме следните конвенции от линейната алгебра:

- стандартния базис в $\mathbb{C}^2$ е $\{|0\rangle, |1\rangle\}$; той е орто-нормиран.
- стандартния базис в $(\mathbb{C}^2)^{\otimes n} \equiv \mathbb{C}^{2^n}$ е $|k_{n-1}\rangle \otimes \cdots \otimes |k_0\rangle \equiv |\ell\rangle \equiv |k_{n-1} \ldots k_0\rangle$, за $\ell = k_{n-1} 2^{n-1} + \cdots + k_1 2^1 + k_0 2^0$

(отново, орто-нормиран) — двоично разлагане.

наричат се също "изчислителни базиси" (computational basis).

- Нека $g : (\mathbb{C}^2)^{\otimes r} \longrightarrow (\mathbb{C}^2)^{\otimes r}$ е линейно с матрица:

$$g\left(|k_1\rangle \otimes \cdots \otimes |k_r\rangle\right) =: \sum_{k'_1, \ldots, k'_r = 0,1} g^{\,}_{k_1, \ldots, k_r ; k'_1, \ldots, k'_r} \, |k'_1\rangle \otimes \cdots \otimes |k'_r\rangle$$

вече ще ги изпускаме както по-горе

Тогава за всяко влагане $1 \leq t_1 < t_2 < \cdots < t_r \leq n$ $(t_a \in \mathbb{N})$ полагаме
$1 \leq t'_1 < t'_2 < \cdots < t'_r \leq n$ $(t'_a \in \mathbb{N})$

$(g)_{t_1, \ldots, t_r ; t'_1, \ldots, t'_r} : (\mathbb{C}^2)^{\otimes n} \longrightarrow (\mathbb{C}^2)^{\otimes n}$ — линейно изображение, определено от:

$$(g)_{t_1, \ldots, t_r ; t'_1, \ldots, t'_r} \; |\ldots k_{t_1} \ldots k_{t_2} \ldots k_{t_r} \ldots\rangle$$

$$:= \sum_{k'_{t_1}, \ldots, k'_{t_r} = 0,1} g^{\,}_{k_{t_1}, \ldots, k_{t_r} ; k'_{t_1}, \ldots, k'_{t_r}} \; |\ldots k'_{t_1} \ldots k'_{t_2} \ldots k'_{t_r} \ldots\rangle \, .$$

с уговорката, че в многоточията не "пипаме нищо".

Унитарно е, ако и g е унитарно

Графичен израз:

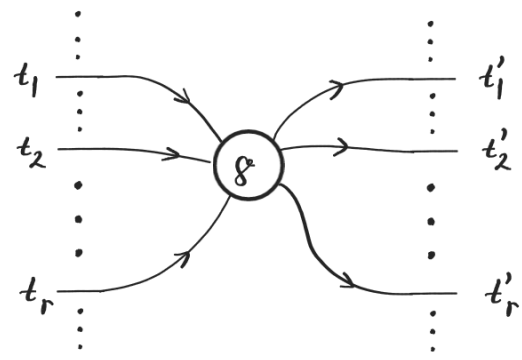

- Вертекаите могат да се разширят допълнително с действия на пермутации: g^{σ}

• Условие за "цялостна класичност" (мой израз!)

$\forall n \quad \Gamma_n \{\text{изчислителен базис на } (\mathbb{C}^2)^{\otimes R_n}\} = \{\text{изчислителен базис на } (\mathbb{C}^2)^{\otimes R_n}\}$

т.е., $\Gamma_n(|x_1 \dots x_{R_n}\rangle) = |y_1 \dots y_{R_n}\rangle$

и $(x_1, \dots, x_{R_n}) \mapsto (y_1, \dots, y_{R_n})$ е желаното изчислително съответствие

$\{0,1\}^{\times R_n} \longrightarrow \{0,1\}^{\times R_n}$

По-слабо, условие: разглежда се двойна фамилия

$\Gamma_{n,h} : (\mathbb{C}^2)^{\otimes R_n} \longrightarrow (\mathbb{C}^2)^{\otimes R_n}$, където R_n не зависи от $h = 1, 2, \dots$

$\Gamma_{n,h}(|x_1 \dots x_{R_n}\rangle) = |y_1 \dots y_{R_n}\rangle + \mathcal{O}_h$

където $\|\mathcal{O}_h\|^2 = 1 - (\text{Probability for } (y_1, \dots, y_{R_n}))^2 \underset{h \to \infty}{\longrightarrow} 0$

и това увеличава изчислителното време.

В обобщения случай, квантовият алгоритъм е вероятностен, с възможност за грешка, но в този случай се счита, че има "бърз" класически алгоритъм за проверка на отговора.

• Условие за съгласуваност: както и в класическия случай искаме получените съответствие $(x_1, \dots, x_{R_n}) \mapsto (y_1, \dots, y_{R_n})$

$\{0,1\}^{\times R_n} \longrightarrow \{0,1\}^{\times R_n}$ да съгласувани.

• Допълнителни отслабвания: -частична дефиниционна област, при условие, че има "бърза" класическа проверка за допустимост на входните данни

- може да има допълнителни битове (входни-контролни и изходни-garbage).

- може недетерминистичен изход: $\sum \Psi_{x_1,\dots,x_{R_n}} |x_1 \dots x_{R_n}\rangle$, $\Psi \in \mathbb{C}$

тогава $|\Psi_{x_1,\dots,x_{R_n}}|^2$ = вероятността за изход $(x_1, \dots, x_{R_n})$.

- може частично нефинално измерване по ст.нар. "проекционен постулат" на к.м.

4. Ключови страни на новото понятие - "квантов алгоритъм"

- В него е заложено понятието за класически алгоритъм. Оттук се прави извода, че класа на "квантово изчислимите функции" не е по-голям от класическия клас (?) разбира се, при условие, че базисните квантови гейтове (вентили) са класически изчислими матрици.

- Квантовите изчисления са винаги обратими, заедно с базисните гейтове. Това е ограничение още на класическо ниво !!! По-такъв начин квантовите изчисления са подобрение (ускоряване) на, евентуално, предварително вложени (забавени) класически алгоритми.
Затова, не е ясно дали като цяло ще има подобрение (поне за мен !?)

- Теоремата на Тофоли все пак ни казва, че изискването за обратимост дори на класическо ниво не стеснява класа на изчислимите функции: с цената на добавяне на допълнителни битове (входни - контролни, изходни - дъгбаде) всяка редица от класически изчислителни вериги може да се възпроизведе от редица от класически обратими такива.

- Отворен (за мен) въпрос е дали всяка биекция (пермутация) $S_{2^n} \ni \sigma : \{0,1\}^{\times n} \longrightarrow \{0,1\}^{\times n}$ може да се представи, като композиция по верига от $\sigma' \in S_{2^m}$ за $m < n$.

  Но това е в посока на т.нар. "обратими изчисления" (класически) /reversible computation/

  Една от практическите ползи на тази област е в борбата със затоплянето (в т.ч. и "глобалното").

- По-определение $\hat{M}(|x_1 \dots x_n\rangle) := |y_1 \dots y_n\rangle$,

  ако $M(x_1, \dots, x_n) = (y_1, \dots, y_n)$ $(x_j, y_k \in \{0,1\})$

  -ще го наричам "квантуван класически гейт" (мой израз).

- Наивно, причината за очакваното съществено намаляване на броя елементи в квантовите изчислителни вериги, т.е., ускоряването на изчислението, е в това, че групата на класическите обратими изчисления върху n бита, S_{2^n}, се потапя в безкрайната група $U(2^n)$

  В литературата има понятие универсална система от квантови гейтове: това са $g_j \in U(2^{r_j})$ т.че. при всевъзможните композиции по вериги те дават гъсто подмножество в $U(2^n)$ за $\forall n \in \mathbb{N}$

  Това обаче изглежда (поне от пръв поглед) твърде силно, понеже в крайна сметка ние искаме да апроксимираме само $S_{2^n} \subseteq U(2^n)$.